

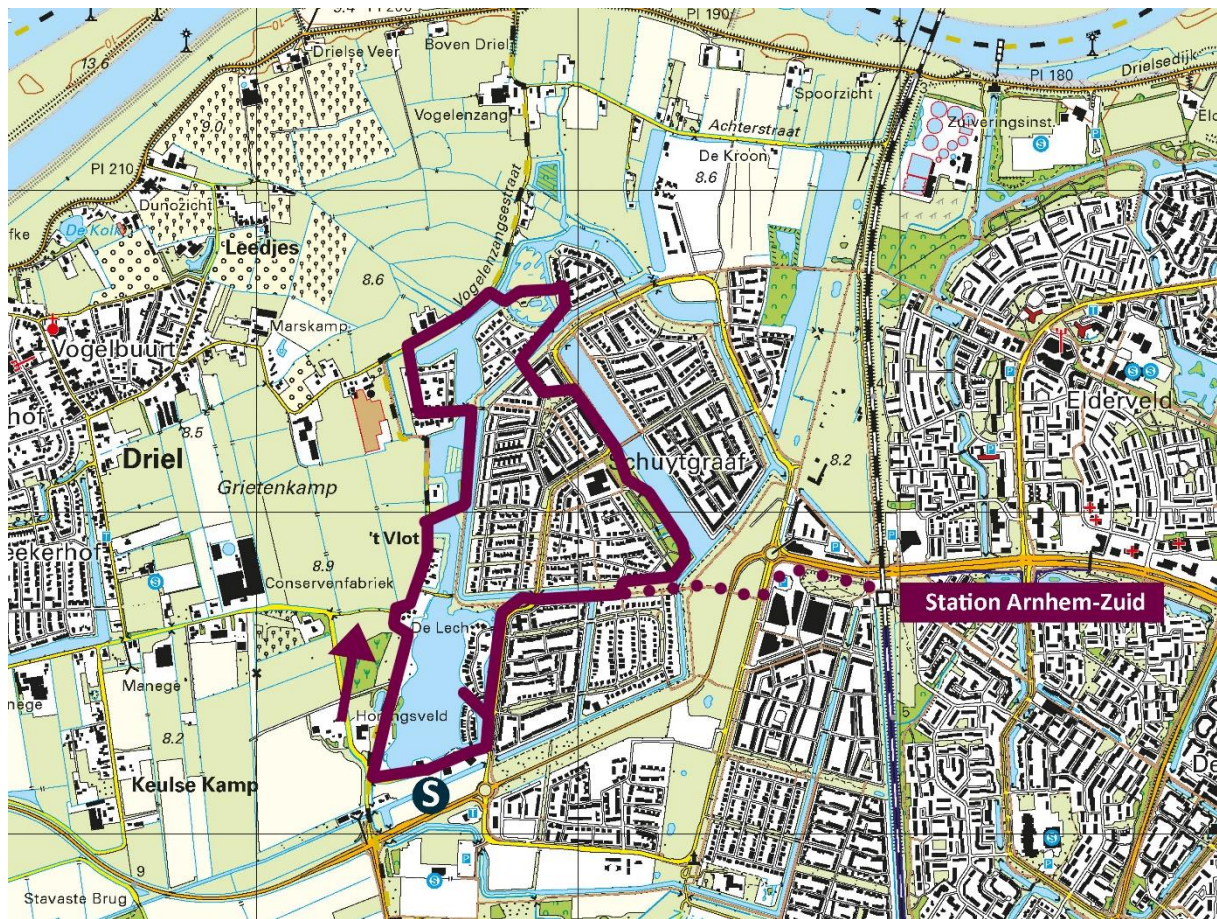
Type wandeling: Wandeling gaat deels over onverharde paden die in de winter nat kunnen zijn. In het stedelijk gebied zijn de paden goed begaanbaar.

Lengte van de wandeling: ca. 5 km vanaf het startpunt en ca. 7 km vanaf station Arnhem Zuid, duur van de wandeling: ca. 1 ½- 2 uur.

Startpunt: Laakoever nabij no. 401, of wandelen vanaf station Arnhem Zuid

OV: vanaf Arnhem CS of station Arnhem Zuid bushalte Pachterwaard

Horeca in de buurt: bij start - eind punt "Fort Vier" en bij het winkelcentrum

Figuur 1 beschreven wandelroute

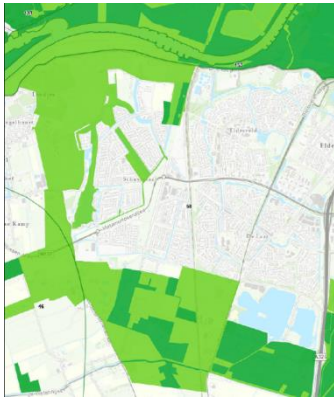
Beschrijving van het gebied

We wandelen door Schuytgraaf, de nieuwste stadsuitbreiding van Arnhem. Bij het ontwerp van de wijk is een verbinding met de grote groenstructuren in de omgeving, de uiterwaarden langs de Neder-Rijn en Park Lingezege, uitgangspunt geweest.

Een deel van de groenstructuur van de wijk is nu onderdeel van het Natuurnetwerk Gelderland, de oude Ecologische Hoofdstructuur. Het Gelders Natuurnetwerk is een samenhangend netwerk van verbonden natuurgebieden van ruim 130.000 hectare groot. Het Gelders Natuurnetwerk (GNN) en de Groene Ontwikkelzone (GO) zijn ruimtelijk vastgelegd in de Provinciale Omgevingsvisie 'Gaaf Gelderland'. Voor wat er wel en niet kan in de gebieden zijn regels vastgelegd ter bescherming en ontwikkeling. Meer hierover kun je lezen op de website van de provincie [Omgevingsplannen Actueel \(planoview.nl\)](http://Omgevingsplannen Actueel (planoview.nl))

Schuytgraaf is onderdeel van het gebied van de Over Betuwe. De groenelementen in Schuytgraaf vormen samen met Park Lingezege een groene ecologische verbindingzone

tussen Veluwe, Nijmeegse stuwwal en Gelderse Poort. Ze vormen de hoofdstructuur van de natuurkwaliteit in het gebied. Daarbij gaat het om parkachtige structuren met water en moeraszones en het ontwikkelen van biotopen voor vlinders, reptielen, amfibieën en vogels van cultuurlandschappen. De ijsvogelvlinder en rietzanger zijn als doelsoorten genoemd.

Figuur 2 Natuurnetwerk Gelderland in en om de wijk Schuytgraaf; donkergroen GNN, lichtgroen GO

Bij deze wandeling volgen we een deel van dit natuurnetwerk, namelijk de 'natte ecologische zone' aan de westzijde van Schuytgraaf. Je kunt zien en ervaren hoe die natuurdoelen en ambities in de praktijk uitpakken.

Voormalige zandwinplas

Tredpad aan het begin van de route

De wandelroute¹

1. Het begin van de wandeling is bij de zuidzijde van deze natte natuurstructuur, namelijk bij horeca gelegenheid Fort Vier aan de Laakoever 401, 6846 MX Arnhem. Je kunt daar parkeren langs de weg.
 - a. Ook is het mogelijk om de wandeling bij Station Arnhem Zuid te starten, je pakt de wandeling dan op bij punt 15 van deze routebeschrijving.
2. Vanaf het startpunt aan de zuidzijde van de voormalige zandwinplas, loop je in westelijke richting de Laakoever uit tot aan de Grote Molenstraat, je gaat hier rechts en bijna direct weer rechts een onverhard 'tredpad' op. Aan de linkerzijde zie je nog een korte stalen verbeelding van de romeinen die héél vroeger dit gebied ook al hebben aangedaan.
3. Je wandelt tussen twee sloten in, door een ruig natuurlijk terrein.

De sloot die aan de linker (west) zijde van het tredpad vormt de begrenzing tussen particuliere kavels en deze natte ecozone, die aan de rechterzijde (oost) vormt de grens met de randen van de voormalige zandwinplas, die nu Schuytse Laak heet. Deze plas is afgeschermd met spontaan gegroeid wilgen bos

¹ Kom je onduidelijkheden tegen op deze wandeling neem dan contact op met webmaster@arnhem.knnv.nl

4. Aan het eind buigt het pad af naar links, je komt langs een jonge bosaanplant en een open veld. Als je doorloopt kom je uit op 'Het Vlot', hier ga je rechts je volgt de weg.

Het oude bebouwingslint van Het Vlot

Langs deze weg zie je nog een aantal heel oude knotwilgen. Ook heb je fraai uitzicht op de stuwwal aan de noordzijde van de Rijn. Het Vlot is een oud buurtschap dat al lang bestond voordat de wijk Schuytgraaf werd gebouwd. Het was in het verleden onderdeel van de gemeente Heteren. Nu ligt de grens van de gemeente Over Betuwe, waar de oude gemeente Heteren in is opgegaan, direct aan de westzijde van de sloot.

5. Bij de lantaarnpaal met no. 006 ga je rechts af een half verhard pad op; via een bruggetje steek je het water in de natte ecozone over. Bij het verharde pad ga je links af Je volgt dit fiets- voetpad dat als een lint in noordelijke richting de ecologische zone volgt.

De ecologische zone links en het stedelijk watersysteem rechts van het verharde pad

Bij het ontwerp van deze zone zijn de verschillende watersystemen gescheiden om er voor te zorgen dat de ecozone haar eigen schone waterkwaliteit houdt, maar ook een natuurlijk waterpeil; hoog in de winter en lager in de zomer. De natte ecozone heeft een oppervlakte van 34,8 hectare waarvan bijna een derde uit de voormalige zandwinplas en haar omgeving bestaat. Hier is bij het begin van de aanleg van de wijk Schuytgraaf zand gewonnen om de te bebouwen delen op te hogen.

De rest van deze natte ecologische zone is gefaseerd gegraven tussen 2008 en 2012. Alleen de bosgroepen, waaronder een deel hakhout en een wilgenbos aan de noordzijde zijn aangeplant. De rest van de beplanting heeft zich op natuurlijke weg gevestigd.

6. Bij de eerste brug aan je linkerhand ga je links af, de Laan van de 5^e mei in. Dit buurtje heet 'Riethorst'.

Op de brug heb je mooi overzicht over het moerasgebied met eilandjes van deze natuurzone. Mogelijk zie je, afhankelijk van het seizoen, de watersnip, de kluut, de oeverloper of het kleine waterhoen in dit gebied.

De huizen in dit buurtje hebben een meer klassieke uitstraling en een rieten kap, passend bij de natuurlijke omgeving.

7. Aan het eind van de weg ga je rechtsaf, Laan van de Geallieerden in, je loopt het buurtje in noordelijke richting uit, steekt de ecozone weer over en komt uit op de Vogelzangsestraat. Hier ga je rechts af.

Oud wilgenlaantje

Vlonderpad door de ecozone

8. Bij het eerst volgende pad ga je weer rechtsaf, langs een deels oud wilgenlaantje en dan direct links een vlonderpad op door de ecozone.

Het wilgenlaantje, de oude Schuytgraafseweg, is bij de aanleg van de wijk behouden. De laagte waar de natte ecologische zone is uitgegraven was altijd al een diepte in het landschap. Op de geomorfologische kaart kan je zien dat hier vroeger een strang van de Neder-Rijn gelopen heeft. Dit historisch gegeven is aanleiding geweest voor deze natte natuurstructuur.

Mogelijk wordt je hier op het vlonderpad verrast door de aalscholvers die regelmatig in deze zone vissen. Of als je heel erg boft zie je de bever die zich in dit rustige gebied heeft gevestigd. Grotere kans is dat je rietzangers hoort zingen of in de avondschemer vleermuizen voorbij ziet trekken.

9. Na het vlonderpad komen we in het buurtje Horstenhoogte uit. Bij de eerste weg, Laan van de Bevrijding ga je rechts af en op het eind meteen weer rechts tot aan de brug in de Laan van de Parachutisten, daar ga je linksaf de brug over.
10. Je steekt de weg De Maaidorser over en gaat de weg Het Lemoen in.
11. Bij de tweede weg ga je schuin links af De Silo. Aan het eind steek je De Dissel en de Minervasingel over, als het niet te nat is steek je de berm en de wadi, een ondiepte om water op te vangen, over en gaat rechts af het voetpad op langs de Kano vijver centraal gelegen in de wijk. Is het nat weer volg dan het voetpad langs De Dissel.
12. Aan het eind hiervan even rechts en dan meteen links af een pad het bos in. Je bent nu in het Centrumbos.

Het Centrumbos is aangeplant in 2006. De beplanting bestaat grotendeels uit inheemse boomsoorten. Midden in het bos is ter accentuering een groep Taxodiums aangeplant, een 'cultureel paretje' in een natuurlijke omgeving.

Kaasjeskruid bij de centrale vijver

Het Centrumbos ter hoogte van de centrale vijver

13. Je volgt het pad door het centrumbos en houdt links aan. Je komt dan weer aan de rand van de Kanovijver uit. Daar volg je het pad langs de vijver.
14. Aan het eind ga je schuin rechts en rechtdoor daar gaat het asfalt pad over in een half verhard pad. Aan het eind ga je rechts af, je komt uit bij de 'Speelgaard' een zone met verschillende speelplekken.
15. Hier ga je rechts af het wandelpad ligt hier iets hoger dan de fietsroute. Je loopt door de 'Speelgaard'.
Als je vanaf station Arnhem Zuid komt, loop je via de Metamorfoseallee en de Marasingel, naar dit voet- fietspad. Hier pik je deze wandelroute op.
16. Aan het eind van deze zone steek je de Minervasingel over en ga je links af een half verhard pad op.

Aan de zijde van de Minervasingel ligt weer een wadi voor de waterinfiltratie/ opvang. Je ziet duidelijk aan de begroeiing dat het hier meestal natter is. Aan de westzijde, rechts, van je pad is een gevarieerde oeverbegroeiing. In de wijk kom je op verschillende plaatsen de kaardenbol tegen die zich spontaan heeft gevestigd.

Kaardenbollen op verschillende plaatsen in Schuytgraaf

17. Net na het Noordereiland heb je rechts een half verhard pad naar een uitzichtpunt over de plas. Dit pad werd in de zomer van 2022, gezien de mest, veelvuldig door de ganzen gebruikt als rustplaats.
18. Na het Zuidereiland volg je het pad rechts af. De route gaat over in een vlonder langs de plas. Als je door loopt kom je uit bij je begint punt.

De natuur in deze wijk is nog volop in ontwikkeling. Op deze oorspronkelijke agrarische grond is in de afgelopen 20 jaar naast woongebied ook een groene hoofdstructuur aangelegd, van water en moeras, bossen en graslanden. De bos- en boombeplanting heeft inmiddels een dusdanige leeftijd dat de specht te horen en soms te zien is. In de waterrijke

gebieden zijn de moerasvogels volop waarneembaar. De ijsvogel wordt ook al gespot. Kikkers en padden voelen zich hier wel; daar waar nog grondwerk wordt uitgevoerd is de rugstreeppad ook in de buurt. Door de aansluiting met grote groen gebieden in de omgeving zijn passanten als ooievaar, havik en wespandief te zien. Actuele waarnemingen kun je ook raadplegen op Waarneming.nl.

Meer weten en lezen

<https://www.schuytgraaf.nl/woon#kaart>

<https://www.inschuytgraaf.nl/werkgroepen/natuur-en-milieu/>

'Geluksklavers, natuurgeluk in de nieuwbouw' geschreven door Elvira Werkman – KNNV uitgeverij 2020

Over natuurnetwerk Gelderland:

<https://www.gelderland.nl/themas/natuur>

Tekst en foto's: Christine Paris

Kaart GNN: Provincie Gelderland

Jaar van opmaak: 2023